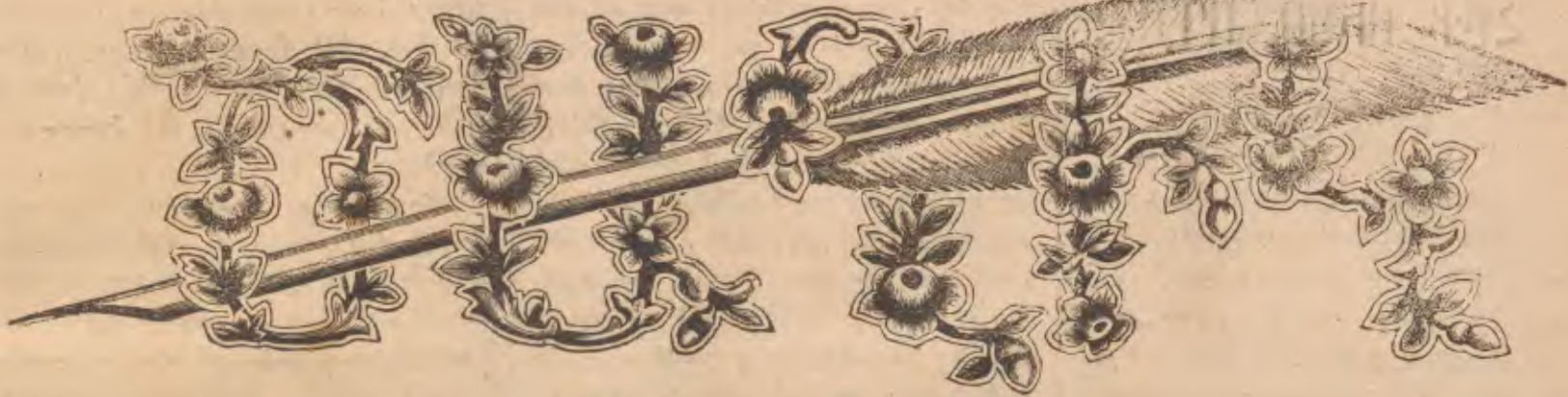

ՀԱՆԴԵՍ

10 ՓԱՐԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՓԱՐԱ 40

ԾԱՆԻԿ շաբաթ երկու անգամ կը հրատարակուի Զորեհաբերի եւ Շաբաթ օրերն: — Տարեկան բաժանորդագրութեան գինն է 100 դր. արծաթ: — Վեցամսեայն 50. — Գումարաց համար 115 դր. Վեցամսեայ 60. — Ծանուցման տողը 5 դր.

Որ եւ է նամակ կամ գրութիւն պէտք է ուղղել: Առ Արսեմաշէր եւ Տեօդէն Անտոն Սահեան, Եսկի Զապրիյէ: ճատտ.սի Նշան Լ.Ֆ. Պէրպէրեանի Տպարանն Խմբագրութեան յանձնուած գրութիւնք եւ չեն տուիր:

Թ Ի Ի 221 Գ . ՏԱՐԻ

1889

ՅՈՒՆԻՍ 7 ԶՈՐԵԾԱԲԹԻ

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ազգային — Հէք ու սահողը — Գիտական, — Սըթմա իլաճը — Գետնէն գտնուած նա մակ — Ծաղկաքաղ — Չան Է մէրիլէրի:

Ազգ. ժողովոյ Գ. Նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Ուրբաթ, 9 Յունիս, ի Խորհրդարան Ղալաթիոյ:

Ապահանու նախորդ Առաջնորդ Գեր. Տ. Գրիգորիս Ս. Արքեպիսկոպոս Յովհաննէսեան, ի Խառնակ Գալֆաեան որբանոցն երթալով անցեալ շաբաթ օր, նոյն հաստատութեան հիմնադիր-Սրբուհի մայրապետին այցելութիւն տուաւ, և որբուհիներն քաջալերեց յատուկ մաղթանօք, և տարեկան գումար մը նուիրեց: Նորին Սրբազնութեան մէկ քանի տարիներէ ի վեր ըրած սովորութեանը համեմատ:

Մեք եւս թիւրիւմացութեամբ հը-

րատարակած էինք թէ՛ Լոնտոնի Հայոց հոգեւոր հովիւ Արթ. Տ. Եսայի վարդապետ Աստուածատուրեան յԱմերիկա կուղեւորի:

Ստուգած եմք թէ, նորին Արթանապատուութիւնը՝ Մէսածրբի երիտան շոգենաւով մայրաքաղաքս եկեր, և անտի Պաթումի ուղեգծով յէջմիածին մեկնէր է. ըստ հրաւիրանաց վեհ. Տ. Մակար կաթողիկոսին, որոյ հոգեւորն աշակերտն է Արթ. Տ. Եսայի քաջաքարոզ վարդապետն:

Տրապիզոնի պատրիարքական փոխանորդ Արթ. Տ. Ներսէս Ծ. վարդապետ Արտանեան, երկուշաբթի օրն մայրաքաղաքս եկաւ առժամանակեայ կերպով:

Մաղնիսայի մէջ մի քանի անձինք խռովութիւն յարուցանելով՝ պատրիարքական փոխանորդ Տ. Յովսէփ վարդապետ Այվազեանի վրայ յարձակեր են: Ի Պատրիարքարան հեռագրուած լինելով սոյն ծանրակշիռ դէպք, պարտու պատշաճն իսկոյն տնօրինուեցաւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր կողմանէ:

Եէնի-գարուի Ս. Առաքելոց եկեղեցւոյն մէջ Ս. Զատիկի տօնի երկրորդ

օրն գողեր մտնելով Խաչ, սկիհ և արծաթապատ Աւետարաններ գողցած էին:

Գոհութեամբ կը լսեմք թէ՛ սոյն գողցուածներուն տեղ աւելի փառաւորներն շինել տալու համար թէ՛ տեղւոյն քարոզիչ՝ Արթ. Տ. Յովհաննէս Ծ. վարդապետ Արշարունին՝ հանգանակութեան ձեռնարներ է, և թէ՛ Գեր. Տ. Հմայեակ Սրբազան՝ իւր բարեկամաց դիմելով՝ ոմանց Ս. սկիհ և այլոց Խաչ ու Աւետարան շինել կուտայ եղեր:

Մագսուտեան Սեպուհ էֆէնտիի նաղեփայլ դուստր՝ օրիորդ Մատըլէնի հարսանեկան օժիտն խիստ խնամօք և փափկաճաշակ ճարտարութեամբ պատրաստուած է Բերայի Ազգային աղջկանց Արուեստանոցին մէջ, և ընտրանօք՝ ի տես հասարակութեան դուրածեն, գնահատելու և այլոց քաջալերմը լինելու համար:

Երէկ՝ ի Գատը-գիւղ հաստատուած Մանկանց պարտէզի հիմնադրուհի, Տիկին Գայիանէ Մատակեանի անուան տնադարձն լինելով, դպրոցական հանդէս կատարուեցաւ, ի ներկայութեան մէկ քանի եկեղեցականաց և չնորհաւորութեան գացող բարեկամաց:

ՀԷՔ ՌԻՍԱՆՈՂԸ

(Իրական նորավեպ)

(Նախորդ էջից)

Հայկ, որ բնառ տեղեկություն չուներ բժշկական խորհրդակցություն կատարելու որոշման վրայ, բացառ լանկարձ իր աչերը և դարհուրկոտ ակնարկ մը շուրջ յաճեցով տեսաւ երեքին բժիշկներն, իրենց սեւ ու գլանաձեւ գլխարկներուն տակ, որք անտարբեր աչքով իրեն կը նայէին անքթիթ սարսուռ պատեց զինք, զարմացական և միանգամայն սոսկման շարժում մ'ըրաւ, նման մահապարտի մը որ կը տեսնէ իր դժոխերես դահիճը, իր սնարին վերեւ, սուտեր ի ձեռին և դիւային ժպիտ մ'իշխումունս:

Բայց վայրկեան մը յետոյ ըմբռնեց ամեն ինչ. հասկցաւ թէ ծանր էր իր վիճակը, թէ խորհրդակցություն պիտի կատարէին բժիշկներն իր վրայ և թէ ինք պարտէր համակերպիլ այս ամենուն: Գերմարդկային ճիգ մ'ըրաւ ու երաւ նստաւ անկողնոյն մէջ. բայց այս արագ շարժումէն կոկորդը քերուելով սկսաւ հազն, այդ մահաշչուկ հազը «էհը», «էհը», «էհը» և մի և նոյն ժամանակ արխնախառն մազձ մը դուրս ժայթքեց:

Ի տես այս երակաձեւ արեան, զոր երեւումը առաջին անգամ չէր արդէն, բժիշկներն սառած դաժուեցան իրենց կեցած տեղերն, իրարու երես նայեցան և բոպէի մը մէջ այնպիսի խորհրդաւոր տկնարկներ փոխանակեցին, որք նախադասութենէ մ'աւելի նուրբ նշանակություններ ունէին. ապա իրենց յատուկ նշանով մը սկսան մարմնագննություն:

Սառնային լուութիւն մը կը տիրէր սենեկին մէջ. ոչ ոք կը համարձակէր բառ մ'արտասանել, բժիշկը յուռ ու մունջ իրենց գործով կ'ընդադէին. իսկ Գրիգոր ախպար և Յովսէփ, վրդովալով կը կենային սենեկին մէկ անկիւնը՝ անխօս ու ռիկ. միմիայն ժամանակ առ ժամանակ, Հայկի թեթեւ հազն էր որ կը ճեղքէր կը պատուէր օդն ու կը խռովէր լուութիւնն ու սրտերը:

Բայց եթէ մէկը այս միջոցին Տօքէօններուն դիմաց դժադրությունը դիտէր, ինչ այլալուսներ պիտի նշա-

րէր հոն. այլալուսներ, որք բժշկաց սրտատանջութիւնը կը մատնեն ճշգրտապէս: Այո՛, անոնց դիմաց վրայ կ'ընկարուէին անձկութեան անջնջելի նշաններ, սրտնեղութեան հետքեր և բարկութեան շարժումներ կ'ընէին. յոնքերին կը պոստէին, ամեն անգամ որ անոր վրայ ծաւած կուրծքին մէկ երակը, կ'ոնակին մէկ ուրիշը կը զննէին. գործիներ գործիներու կը յաջորդէին, տեսակ տեսակ դիտակներ, ջերմաչափներ, խողովակներ մի զմիով կ'ընէին. բայց ասոնք առաւել մտահոգութիւն կը ներշնչէին իրենց քան երբէք անդորրութիւն:

—Յոյս չկայ, ըսաւ լանկարձ Տօքէօններէն միւս Փրանսերէն լեզուաւ, ամեն յոյս մարած է. . . ալ Աստուծ մէ պէտք է հայցել ասոր հիւանդութեան դարմանը:

—Այո՛, շարայարեց միւսն կամաց ձայնիւ, համակարծիք եմ ձեզ. մարած է ամեն յուսոյ նշոյլ, թողք ամբողջովին փոտած լինցած է. հէք տղայ, որքա՛ն ալ երիտասարդ է, որքա՛ն ալ գեղանի:

Երրորդ Տօքէօնն, որ կրկին այցելութեամբք քննած էր զՀայկ, լուռ կը կենար միշտ և միայն մտիկ կ'ընէր իր պաշտօնակցաց խօսակցութիւնը:

—Այս ախտը այնքան կոռւանիչ ազդեցություն մ'ի գործ դրած է որ, յարեց նախապէս խօսող բժիշկը, հազիւ հազ կրնայ երկու ամիս կեանք ունենալ և այն ալ ոչ թէ այս ապականեալ մթնոլորտին տակ. . . Եթէ մէկ քանի ամիս առաջ մեզ իմաց տրուէր, թերեւս կարենայինք խղճել ախտին ծագումը. աւագ որ շատ ուշ է ժամանակը. ի՛նչ կրնան ընել հրշէջներն, եթէ հրդեհն ամբողջ թաղ մը այրելէ յետոյ կոչուին յոգնություն:

—Միակ յոյս մը կայ, ըսաւ հուսկ ապա երրորդ Տօքէօնը, սա է թէ՛ եթէ այս տղան Աղգային Հիւանդանոց զրկուի, հոն թերեւս կարենայ վերստանալ իր ուժն ու կարողութիւնը. այս է իմ վերջին կարծիքս ու համոզումս:

Երկու Տօքէօններ արհամարհանօք ուսերնին թոթուեցին և հեգնական ժպիտ մ'ունեցան: —Ըստ իս, յարեց միւսն, անօգուտ է այս իր ուժը վերստանալու համար. սակայն չեմ

կրնար հակառակիլ ձեր սա համոզման թէ հոն գէթ մի քանի օր ուշ կ'իյնայ մահուան ճիրաններուն մէջ. վասն զի աւելորդ է քաջատրեղ թէ Բոսֆոր ըսուածը. . . :

Տօքէօնը լանկարձ սարսուռաց Հայկի մէկ խորին ու աղէխորով հառաչանքն իր վերջին բառերն ընդհատեցին, և հազար անգամ զղլած հիւանդին մօտ մահացու բառ մ'արտասանած ըլլալուն վրայ. բայց գործը գործէն տնցած էր. Հայկ իմացած էր այդ բառը, այդ չարագուշակ բառը, — **ՄԻԻՉԻ՛**, զոր Տօքէօնը սկսպտիկեան անտարբերություն մը հնչեցուցած էր իր ատամանց տակէն և որ նոյն ժամայն գացած միտած էր Հայկի ականկանջէն ներս:

Ա՛հ, հիմակ որ գիտէր թէ ինչ էր իր հիւանդութեան բնութիւնը, թէ յաճախ ինչքան ողբերգական կը լինէր անոր հետեւանքը, հառաչանք մը, սուր հառաչանք մը պատուած էր անոր կուրծքն և սարսուռ ազդած բժիշկներուն, որք առաւել եւս չի դառնացնելու համար անոր կացութիւնը, իսկոյն փութացած էին մեկնիլ սենեակէն: — **ՓԻՒՂԻ՛**. . . **ՓԻՒՂԻ՛**. . . կը թոթովէր յաճախ ու նոյն գոցելով իր տենդափայլ աչերը, կը դառանցէր:

Թ.

Անցան հինգ օրեր, յորմէ հետէ երեքին ճարտարադոյն բժիշկներ խորհրդակցություն կատարեցին Հայկի հիւանդութեան նկատմամբ. Այդ ամպոտ Չորեքշաբթիէն ի վեր Հայկի մասնաւոր բժիշկը չէր դադրած իր այցելությունները շարունակելէ, ամեն անգամ նորանոր փորձեր կ'ընէր, նորանոր գեղադիրներ կը պատրաստէր, բայց բնաւ փոփոխութիւն մը չէր տեսնուեր հէք տղուն վրայ. Գրիգոր ախպար, որ բժիշկին ընդառաջ կը վազէր երբ սա պիտի մեկնէր սենեակէն, ցաւօք սրտի կը նշմարէր թէ բժիշկն միշտ տխուր, միշտ պոստած դիմօք կ'ընէր դուրս. զի յորմէ հետէ իր խնամոց յանձնուած էր Հայկ, բնաւ չէր կըրցած օգտակար ըլլալ նմա, թէեւ ամեն ջանք ի գործ դրած էր և ամեն բժշկական ազդեցիկ դեղեր գործածած էր. հակառակ իր անխնջ աշխատութեան, այդ մաշիչ ախտն անդուլ

անգաղար կըծաւալէր անոր էութեանը մէջ ու կը լափէր կը լնցունէր թոքը, ինչպէս հրդէհ մը տանց հսկայ կոյտի մը մէջ վայրագ կատաղութեամբ տա-
րածուելէ յետոյ, յաճին կը լուծէ զայն և յուսկ ապա կը ճարակի անոր մոխրակուտիցը վրայ:

Երկուշաբթի էր և օր այցելութեան թէեւ զգալի փոփոխութիւն մը կը նշ-
մարուէր Նոյն օր օգոյն տաժուկ և մե-
լամաղձիկ կերպարանին մէջ, բայց ա-
ւա՞ղ որ Նոյն օրուան այցելութիւնն ալ
մեծ յոյս չի ներշնչեց Տօքէօօնին,
երբ այս վերջինը նորէն անդամազըն-
նութիւն կատարեց հէք պատանային
վրայ: ա՛յ յուսաթափ եղաւ, ա՛յ հաս-
կըցաւ թէ ամեն դեղ ու դարման դե-
րեւ էր և թէ ամեն բժշկական հոգա-
տարութիւնք չպիտի ծառայէին առա-
ջադրեալ նպատակին: ուստի որոշեց
երթալ պատմել ամեն ինչ Հայկայ
պաշտպանին, զգացնել նմա մօտալուտ
մահուան մը ազեղալի գուժն և խնդ-
րել միանգամայն որ մէկ քանի օրուան
մէջ Ազգ- Հիւանդանոց փոխադրեն
զայն, այր օգն գիտական ինչ ինչ նը-
կատումներով օգտակար կը համարէր
հիւանդին: այս որոշմամբ, չնչին դե-
ղագիր մը խմբագրելէ և ինչ ինչ առող-
ջապահիկ յանձնարարութիւններ ընե-
լէ ետեւ, մեկնեցաւ սենեակէն և վեր-
ջին այցելութիւն մը տուաւ Հայկի
պաշտպանին, որ այս պահուս կը
զբաղէր իր առանձնասենեակին մէջ:

Սովորական ձեւակերպութիւններէ
յետոյ, պատմեց Տօքէօօն ամեն բան,
թոքախտին վրայ իր գաղափարները
պարզելով բացատրեց այն յառաջխա-
ղացութիւնը, զոր կ'ընէր այդ սեւ ախ-
տը Հայկի կուրծքին ներքեւ և ապա
բուռն շնչով մը յարեց:

— սակայն ինչու կանուխէն ի-
մաց չի տրուեցաւ ինձ, եթէ չորս
հինգ ամիս առաջ գիտակցու-
թիւն ունենայի անոր հիւանդու-
թեան վրայ, անպատճառ կրնայի
խեղդել այդ ախտը, դեռ ի գործ չի
դրած իր հիւժիշ ներգործութիւնը
... ախոս՝ որ ժամանակը շատ ուշ
է:

— Դեռ ո՞րքան կեանք կրնայ ու-
նենալ, Տօքէօօն, հարցուց Հայկի
պաշտպանը արգահատական հետա-
քրքրութեամբ մը:

— Տասնեւհինգ քսան օր, առ ա-
ռաւելն ամիս մը . . . :

— Ըսել է թէ մարած է ամեն յոյս,
վերջապէս պիտի մեռնի նա, թշուա՞ռ
պատանեակ, որչա՞փ ալ կը սիրէի
զինքը, որքա՞ն բարի, որքա՞ն աշխա-
տասէր տղայ մըն էր, իր աշխատա-
սիրութիւնը չափ չունէր: Գիշերները
մինչեւ լոյս, Տօքէօօն, մինչեւ լոյս
կ'աշխատէր, բժշկութիւն կ'ուսանէր:
որքա՞ն ալ յառաջադէմ և նախանձելի
վիճակ մ'ունէր իր ընկերաց մէջ: իր
դպրոցական ընկերներէն շատերը կու-
գային իրեն հետ դասական խորհրդ-
դակցութիւններ կը կատարէին: ես
մեծ հաւատք ունէի անոր ապագային
վրայ, և կ'ըսէի իւրովի թէ այս տղան
նկատելի անձնաւորութիւն մը պիտի
ըլլայ ընկերական աշխարհին մէջ, զի
շատ ազնիւ, շատ բարեկիրթ տղայ
մըն էր: մեղք որ այդ տեսակ մօր մը
ձեռքն էր ինկած . . .

— Ինչպէ՞ս, բացագանչեց Տօք-
էօօն իսկոյն, հետաքրքրութեամբ
վառուած աչքեր խօսակցին վրայ սե-
ւեռելով, ինչպէ՞ս, մայր . . . :

— Այո՛, մայրը վատ, լպիրշ կին
մըն է, պարզապէս լկտի պոռնիկ
մը . . . տղան բարի և պատուաւոր
տղայ մըն էր: այս պատճառաւ չի
կրնալով կուլ տալ մօրը անպատիւ ըն-
թացքը, քանիցս փորձած էր ինքզինք
ծով կամ երկաթուղոյն անուղի տա՛լ
նետել, բարեբախտապէս միշտ նմար
ուելով իր այդ ձեռնարկներուն մէջ,
անսխալապէս օգնութեան փութացած և
կանեցուցած էին զայն իր անձնա-
պանական գաղափարէն: քանիցս ե-
կաւ ինձ լալով աղաչեց որ մայրը
Փրկչեան տնտեսականոցը դրուի որպէս
զի տանձել կարելի ըլլայ զայն, այլ
այդ վատը հակառակեցաւ մեզ, ա-
մեն ջանից հակառակ:

Երբոր հայրը, որ վաղեմի դռնա-
պաններէն մին էր, ալդ լիրբ կնոջ
գաղղիական ախտէն փոխանցեալ հի-
ւանդացաւ, Փրկչեան հիւանդանոցին
մէջ բժշկել տալէ յետոյ, զրկեցինք
զայն ի հայրենիս, ի վան և տղան
ալ իր հօրը բազմամեայ վաստակոյց
փոխարէն, ամիսը չորս մէհիտ ռոճիկ
որոշել տուի և իրեն զատ սենեակ մըն
ալ յառկացուցի, որպէս զի մօլ վարուց
ականատեւ ըլլալէ ազատի և այս մե-

նութեան մէջ ազատօրէն կարենայ աշ-
խատիլ իր դպրոցական շրջանը աւար-
տելու համար: Այլ աւա՞ղ, որ այդ
ախտն արդէն շատոնց ի վեր ծնունդ
առած է եղեր անոր թոքին մէջ ու
կամաց կամաց հիւժեղով զայն յան-
կարծ երեւան ելեր է: այժմ Տօքէօօն
ամեն յոյս մարած է, այնպէս չէ՛:

— Միակ յոյս մ'ունիմ, աղօտ յոյս
մը . . . եթէ փոխադրելու ըլլանք զայն
Ազգային Հիւանդանոց, օգոց ազգե-
ցութեամբ կամ աւելի ճիշդը խօսելով
տեսակ մը օգտփոխութեամբ թերեւս
կարենայ վերստանալ իր նախկին
ուժն ու աշխոյժը: ահա առիկ այսօր-
ուան այցելութեանս ըստ նպատակը,
վասն զի շատ կը խղճամ խեղճ տղուն
վրայ այժմ, պէտք է փոխադրել զայն
անյօտաղ:

Վայրկեան մը յետոյ ամեն բան ու-
րշուած էր: հինգշաբթի օրը Ազգ-
Հիւանդանոց պիտի փոխադրէին զՀայկի,
վերստանալու համար իր ուժն ու աշ-
խուժը պատրանք . . . :

(Դարձնակելի)

ԳԵՈՐԳ Կ. ՍԻՄԵՅՇԵԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ

Անկողնոյ լաւագոյն դէպք — Ռայխէն-
բանագնինն անկողնոյ առողջապահա-
կան դրից մասին հետեւեալ դիտողու-
նները կրնէ: Եթէ սովորական մագնէսն
զգայուն անէի մը վրայ ազդեցութիւն
կրնէ, տարակոյս չկայ որ նաեւ երկ-
րի մագնիսականութիւնը մարդուն ջը-
ղային դրութեան վրայ ազդեցութիւն
կրնէ: Այս պատճառաւ հիւսիսային
կիսագնդին վրայ բնակող մարդիկ պէտք
են իրենց գլուխն դէպ ի հիւսիս դար-
ձնել քնանալու տեսն, իսկ հարուա-
յինք դէպ ի հարաւ: Այս դիրքն ար-
եան շրջանին վրայ մեծ ազդեցութիւն
ունի, այնպէս որ եթէ գործարանաց
վրայ խանդարում մ'երեւնայ՝ անկող-
նոյ դիրքն ուղղելով կարելի կըլլայ
բուժել: Ասոնք ցուցնելու համար յիշ-
եալ բնագրին օրինակներ յառաջ կը
բերէ: որոց գլխաւորն է հանգուցեալ
Տր. Փիշվայթէր, 109 տարուան մեռաւ:
առիկայ իւր երկայնակեցութեան պատ-
ճառը չը համարէր միշտ գլուխն դէպ

հիւսիս քնանալը : Մտադիր գիտողութիւնք կը վկայեն որ հիւանդութիւնք զայրացած են գլխոյ հակառակ դրից պատճառաւ : Ամենէն աւելի վնասակար է գլուխն արեւմուտք ուղղել : Պէտք ենք ուրեմն մենք՝ հիւսիսային կիսագնդի բնակիչք, մեր գլուխն հիւսիս ուղղել, իսկ ոտքն հարաւ :

(Հանրէս Աֆորեայ)

Մեքսիկոյ. — Սորա կարգ մը նիւթեր են, որ իւրեանց լոյսը անդրադարձնելու յատկութիւնով կը տարբերին ուրիշ ամեն նիւթերէ : Նաեւ բաղդատմամբ ընդ այլս, ծանր հալելու ընդունակ և ելեքտրականութեան ու ջերմութեան լաւ հաղորդիչներ են : Մետաղներէն խիստ քիչ տեսակներ կան որ ի սկզբան զուտ վիճակի մէջ կը գտնուին. ընդհանրապէս խառն են ուրիշ նիւթերու հետ իրենց հանքային վիճակին մէջ, և զանազան դործողութիւններով, այսինքն լուացմամբ, տրամամբ լուծմամբ և վերջապէս զտմամբ և յղկմամբ դործածելի կըլլան : Ասոնցմէ ոմանք ծաւալական են և գիւրաւ կընդարձակին ձեծուելով առանց ճեղքուելու կամ կոտրելու : Սոցա գլխաւորքն են՝ լոնոսկի, ոսկի, արծաթ, պղինձ, երկաթ, անագ և կապար : Բիւրաբանք սոցա տեսակները և զըտութիւնն որոշելու համար նոցածանրութիւնը ջրոյ ծանրութեանը հետ կը բաղդատեն : Լոնոսկին ջուրէն 22 անգամ աւելի ծանր է : Ոսկին տասն և ինն անգամ ծանր է. և ընդհանրապէս առանց խառնուրդի չգործածուիր : Ոսկի դրամք ընդհանրապէս քսաներկու մաս ոսկիէ և երկու մաս պղինձէ կը շինուին. բայց ուրիշ գործածական բաներ տասն և ութ մաս ոսկի և վեց մաս պղինձ կունենան, և երբեմն ալ քսան և չորս մասերուն տասն և հինգը, տասն և երկուքը և մինչեւ անգամ ինն մասը ոսկի կընեն և մնացածը պղինձ :

Արծաթին ծանրութիւնը տասն անգամ աւելի է ջուրէն և սա ալ քնդհանրապէս առանց խառնուրդի չգործածուիր խիստ կակուղ ըլլալուն համար :

Պղինձը ջուրէն ինն անգամ աւելի ծանր է. և խիստ կակուղ ըլլալուն համար անաքի հետ կը խառնեն որ-

պէս զի կարծրանայ. երկաթը ութն անգամ, անագը եօթն անգամ և կապարը տասն մէկ անգամ աւելի ծանր են ջուրէն :

(Բարսէլ)

ՏԻՇ ԹԱՊԻՊԻ ԺՕԶԷՖ ՆԱԼԲԱՍ

Տիշ Թապիպիքինն էն մահիրի օլուպ, քէնտիօինէ միւրաճաւթ իտէն լէրի աղ վադրթ զարֆընտա չիֆարէ. զիր իթմէքի պիհագգըն խօշնուտ իթմիշ օլան ժօղէֆ Նալբաս էֆ. Սիրքէճիտէ Թրամվայ ճատտէսինտէ Տուլունու Ումուժիլէ իտարէսի գարչըսընտա Տնուժէրօլը մահալը մախսուտտա պուլունմագտա տըր :

Թապիպը մուժալիէյհ զայէթ մահիրանէ պիր սուրէթտէ իմալ էլլէտիկի տիշէրի էհվէն ֆիյաթլա ֆիրուխթ իթտիկի կիպի, միւշթէրիլէրինի քէմալը հիւրմէթ վէնէղաքէթլէ գապուլ վէ տիշ խասթալըղլարընը հիւսնիլ թէտալի իտէրէք, ճիւմլէնին մէֆուռնի. յէթինի գաղանմագտա տըր :

ՍԸԹՄԱ ԻԼԱՃԸ

Գիւղի մը ծովեզերեայ տուները բնակող երկու դրացիք, որչափ ալ միմեանց հետ ընտանեկան յարաբերութիւն հաստատած էին, այլ սակայն միոյն երիտասարդ տղան և միւսոյն աղջիկը իրարու հետ ակնածութեամբ կը վարուէին, բայց և այնպէս կողմնակի համակրութիւն մը և մէկը մէկ տեսնելու ներքին փափաք մը սընուցանելին ակներեւ կը տեսնուէր :

Օրիորդը իրիկուն մը իրենց տան դռանն առջեւ նստած, և աչքերը դրացւոյն պատուհաններուն յառած, մտածմանց ովկէանին մէջ լողացած միջոցին, յանկարծ դրացւոյն դուռը բացուելով, երիտասարդը երեւաց, որ ձեռքը աթոռ մը բռնած էր, երիտասարդը գլխով օրիորդը բարեւելէ վերջ իրենց դռանն առջեւ նստեցաւ. քիչ մը ատեն լռիկ մնչիկ դադարի զիրար դիտելէն վերջ, նախ պարոնը խօսքի սկսելով՝ ըսաւ :

— Մամաղէլ, պէօլինքի հավանըն

սըճաբըղընա նէ՝ տէրսինիլ, ինսանա սանըրսըն քի պայըլմաք կէլիեօրըտը :

— Էվվէթ միւսիւ, սէճէրէլի սըճաք վարըտը, ամեամըն օտասընտա պիրաղ իւղկեար էսէեօրըտը ամա օրասըտա հիշ տէնիլ ալմաղ :

— Հագգընըղ վար մատմաղէլ, տէնիլին կիւղէլիկի հիշ պիր կիւղէլիկէ մուքայէսէ օլամաղ :

— Եօք պօշ լագըրտը, պիր մատմաղէլ նէ գատար կիւղէլ օլսա տէնիլին բարլաքըղը գատար օլամաղ :

— Մատմաղէլ պու սէօղինիւղէ պիրաղ հագըլըսանըղ տա, տէնիլին էթտիկի զատտարըլըլարը պիր թէֆէքքիւր իթսէնիլ, ինտիսիլտէ անըն փարլագըղըղ չափուք մահվ օլուր :

— Պու տէտիկինիլ կէրչէք տիր միւսիւ, ֆաքաթ պիլմէմ նէտէն, տէնիլի օ գատար սէվէրիմ քի հէրագչամ, տուտուլ ամեամ ուլուտուքտան սօղրա, պէն եալընըղճա կէլիր տէնիլ քէնարընտա սաաթլարճա կէղինիլիմ :

— Աճապա պու կէճէ շու տէնիլին կիւղէլիկինի պէրապէր սէյր իթմէքլիկիմէ միւսաատէ պուլուրօլմուսընըղ մատմաղէլ :

Գապուլ էտէրսինիլ քէք էյի տէյէքէք պէօլէճէ գալլի գարար իյլէտիլէր : Իշթէ պու իքի թագէլէրին մուհապէթի, հավանըն սըճաքըղընտան պաշլայարագ, տէնիլին կիւղէլիկին տէգարարաշտը վէ օկիւնտէն պէտ իլէ հէրագչամ պիր վագթը մուսայէնտէ պիրպիլէրիլէ մահրէմանէ կէօրիւշմէկէ տէվամ էթտիլէր :

Իմտի կէլէլիմ պահսընը իտէճէկի միլ սըթմա իլաճընա :

Պիր կիճէ մատմաղէլին պարպասը մասաֆիրիկէ կէլիր, էվին աարըղընտան, եաթաղընը սօֆայա պրագըրլար. մատմաղէլէն պարպասը, պէրայի մէշղուլիէթ տայիմա եօլճուլուքտա կէղինտիկինտէն ֆէնա պիր սըթմայա տիւշար օլմուշ, ագսը օլաճաք օ կիճէսի տէ սահաթ տէօրթ սուլարընտա նէօպէթի թուլմուշ, եաթաղըն իչին. տէ օլուն օլուն կէլմէքտէ իտի :

Մատմաղէլ պու հալտէն պիխապէր, բէնչէրէսինտէն եալընըն էօնիւն. տէ պիր ալագ սէսի ալտըղը կիպի. մաշուքընըն կէլմիշ օլտուղունու տէրք իտէրէք հէման օտա գաբըսընը աչըպ սօֆայա չըգար քի աշաղա էնսին :

պարպասը եկեղեցին կհորիւր կհորմէր, աման մատմազէլ պանա պիրազ սու վեր աթէշէր իշինտէ եանըյօրում տէր:

—Նէ՞ օլույօրսուն պարպա, նէ՞ թարափըն աղըբօր:

—Հէր թարափըմ աղըբօր. ա. թէշէր իշինտէյլմ, աման պիր եու տում սու վէր:

—Պույուր, շիմտի քարըբտան տօլ տուրտում ամա հէփսինէ իշմէ:

Խաթա սոյու թէքմիլ իշէր, ֆա- գաթ պու արա աշտղըտան էօքսիւ- րիւք վէ ըսլըգ սէսլէրի սըգլաշմաղա պաշլար, մատմազէլ նէ եաբաճաղընը շաշըմըշ. պարպասընը օ հալտէ պը- րագըպ նա՛սըլ աշաղա էնսին, ֆիք- րինտէն օ կիճէնին ագսիլիկինէ պին լանէթ օգուճագտա խի:

—Աման մատմազ պանա պիրազ սու տահա վէր:

—Պարպա չօք սու իշմէ զիյանը աոգանըր:

—Սըթմանըն նէսինէ տօգանաճագ սու:

—Սըթման վարըսա պիր սահաթ իշէրի սէօյլէսէնէ. պիղիմ տիքիշէնին գըզը օլմուշուտտա. շու տէնիգ քէ- նարընտաքի թաշլար իւթիւնտէ պիր եէշիլ եարբադ օլմա՞ղ մը, օնու ան- նընա պաղատըղը կիպի պուշաք կիպի քէսիլտի սըթմասը:

—Աման մատմազէլ աճապ օ տէ- տիկինի նէ՛րտէն պուլուրուզ:

Աշաղտա տէնիգ քէնարընտա չօք, շիմտի կիտէր թօփլար կէթիւրիւրմ տէ- յէրէք, հէլէ քէնտիսինի աշաղտա պու- լուր:

—Մատմազէլ պու գատար կէճիք- տինիգ իսէ, ֆէսֆէսէ էթտիմ քի ա- ճապ պիր շէ՛յ մի օլտունուզ տէյի:

—Տէմէսին, պու ագչամ պարպա- մըն սըթմասը թուլթուշ ըտը էլինտէն գուրթուլունճայա գատար ճանըմաղ- զըմա կէլտի, շիմտի պէ.քլէր քի իլաճ կէօթիւրէյիմ տէյի:

—Նէ՞ իլաճը կէօթիւրէճէքսին:

—Տէտիմ քի տէնիգ քէնարընտաքի թաշլարըն եէշիլիղինի անընա սարար- սան սըթմա պըշաք կիպի քէսիլիր, շիմտի կիւյա թօփլամայա էնտիմ,

Պու արա եօգարը բէնչէրէտէն պարպասը,

—Մատմազէլ, տահա թօբլայա՞- մատըն մը:

—Դարանըգտա կէօթիւնմէյօր պար- պա պիրազ պէքլէ:

—Ինանըրսան պու թօհաֆ, մատ- մազէլ չօք շէյթան ըմըշըն:

—Խըյանէթ իշթէ պունտան աղ- նամալըյըտըն սանա օլան մուհապպէ- թիմին աղամէթինի, զիրա պու շէյ- լէրի պանա տիւշիւնտիւրէն պիւթիւն սէնին մուհապպէթին աիր:

—Հագգըն վար մատմազէլ, պէ- նիմ պու նատանըղըմա աֆ էտէճէ՞ք- միսին:

—Պիր գալի իլէ:

—Էմր էտին:

—Գօլթուղունուզու պանա վէրին:

—Պունլար գօլթուք գօլթուղա կէզինմէտէ օլսունլար, եօգարտան պիլիմ սըթմալը պարպա:

—Մատմազէլ տահա պուլամատըն մը, պէնի ֆէնա պիր թիթրէմէ ատը չափըգ օլ,

—Պապա ճամը գաբա, սօղրա սաթիլճան օլուրսուն:

—Ձաթը ճամ գաբալը տըր ճանը՛մ:

—Էօյլէ իսէ եաթաղա կիր եօր- կանը պաշնա չէք:

Վերջապէս, պարոնը զգածուելով —շնորհակալ եմ օրիորդ, այսչտփ տեսակցութիւն մը առ այժմ բաւական է, ես այն խոտերէն քիչ մը կը ժողուեմ. տարէք ձեր հօրը ճա- կատը կապեցէք, որպէս զի սիրտը հանգարտի ըսելով, քիչ մը խոտ հա- ւաքեց և օրիորդին յանձնելէ վերջ, մէկկմէկէ զատուեցան:

Ջարմանալին այն է որ. օրիորդը այն խոտերը հօրը ճակատը կապելով, հայրը իրօք կատարելապէս կը բժըշ- կուի:

ԹԱՅԹԱՊԻԹԻ ԻԼԱՃԸ

Թահթա գուրուլարը պուլունան ա- ըալըքլարա իշպու իլաճտան սիւրիւ- տիւկիւնտէ, պուլունան թէքմիլ թահ- թա գուրուլարը քեամիլէն մահվ օլուր:

Սաթըլըր Պահչէ գաբըսընտա ֆիւ- չիւքեան պիրատէրլէրին էճգախանէ- սինտէ, Պէօյիւքտէրէտէ վէ Սարըբար էճգախանէլէրինտէ, գուլթուր 5 զըր:

ԾՐԱՐԷՆ ՆԱՄԱԿ ՄԸ

Բ.

Սէվկիւլիւ պիպիմ.

Ախ, վախ, իշթէ իքի տիւրիւ տէրտ թարափընտան սէնին իշին ապ- լօգա օլմուշում տուր. իքի մահտան եանի պիղլէրէ գօնշու օլտուղունուզ- տան պէրու, նէ կիճէմ կիճէ վէ նէ կիւնտիւղիւմ կիւնտիւղ տիւր, զիրա ալըբուր սօյ սիզի սէվէրիմ. սէվիւ- լիւմ, իքինճի մէքթուպու եաղտըղըմ վագըթ քէնտիմի գայալ իթտիմ. էվ- վէթ (ժըվուղէմ ժըվուղէմ միլֆօալար) վէ տիվանէնիմ պին տէֆալար. նասըլ քի պիլտիւրմիլ իտիմ պէնտէնիզին սօշ օլտուղունու տիկէր մէքթուպտա աղ- նաթտըմ, պիլմէմ քի աղնատընը՞ղ մը, զիրա գարըբըգ ալամատըղըմտան զի- յատէսիլլէ թէաճիւպ էտիւօրըմ, պու կիւնլէրտէ պիր թիւճճար եանընա եաղըբըլըպա պաշլայաճաղըմ, ինշալ- լահ օլ վագըթ պանա վէրմիլ օլտու- ղուն պիր գաշ դրուշ հարճըղը սիզէ վէրէճէյիմէ թէահիւտ իտէրիմ, սիզ օ թարափտան գայտ իթմէյին. ամմա տէյէճէքսին քի իքի սէնէ տիր տու- յույօրըմ. ահ մատմազէլ նէ եաբալըմ թալէհիմէ քիւս, նասըլ քի տէտիմ, պէն սէօղիւմէ սատըգըմ. իստէտիլիմ օ գատարըգ չօք պիր շէյ տէյիլ իւշ մէճիտիլէլիք լագըրտը. էվվէլքի մէք- թուպուլա պիլտիւրմիլիտիմ, պունա պու գատար իսար իթմէզլէր. պի- րինտէն պէճէրիլէր, ամա տէյէճէքսին քի գըզ հալիմէ նէ՛րտէն պէճէրիլիմ. հալ պու քի ագչամարը ապան պիր գաշ թանէ չագըպ սէտիլին քէօշէսին- տէ սըգաքիլէ վարտըղընտա, ուսուլճա- նա ճէպինտէն ալ, օնուն նէ հապէրի օլաճագ. սապահլայըն սօրարսա տէքի սէն քէնտինտէն հապէրի եօղուտու, քիմ պիլիւր նէրէտէ պըրադտըն պէօյլէ շէյլէր աշըգ կէօզլիւք տիւր մատմա- ղէլ, աշըգ կէօզլիւք, կէօնտէրէճէյի- նիգ իւշ մէճիտիլէի եէմէեէճէյիմ, կանթըմ էսկիմիլ ֆօլտուղունտան պիր կանթ ալաճաղըմ, ֆէսիմի տէյիշտի- րէճէյիմ պէն պէօյլէ կէզէրսէմ սիզին շանընըպ տիւշէր:

Սէվկիւլիւ պիպիմ, կէչէն կիճէ գա- բունուն էօնիւնտէն կէչտիմ օլ պիւլ-

պիւղարի սէտան իւր շարքը չազըր-
աղընը տուտուղումտա իւզերիմէ
էօլէ պիւր ֆէնալըք կէտի քի տար
էվէ աթարմ քէնտիմի, վէ տէրագապ
եաղըհանէմին պաշրտ կէչիպ սիզի ի-
չին շու պէտիթլէրի գալէմէ ալարագ
թագաթիմ խտէրիմ:

Մէլայիքիւրի սէնին ալըգընէմ
Քէնտիմի զայպ էթմիչ պիւր տիվա-
նէնէմ

Էկէր հայիմէ մէրհամէթ իթմէգսէն
Սուրբ Յակոբտա զինճիրլէ պաղլա-
նիրէմ

Եիւզիւմ վէ կէօղիւմ ալաղընա սիւ-
լէյիմ

Քէնտիմի սանա գուրպան էտէյիմ
Պիւր գաչ ալ տահա սիւրսէ տիվա-
նէլիյիմ

Սուրբ Յակոբտա զինճիրլէ պաղ-
լանիրէմ

Պէնտէնի

Սատըգ ալըգընը

***

ԾԱՂԿԱՔԱՂ

Պարտատէր մը քոսի ենթակայ կը
լինի որ մորթի տարափոխիկ հիւան-
դութիւն մ'է:

Իւր դռնապանին քովէն անցած
միջոցին, կանգ կառնու և սիրալիր ե-
ղանակաւ մը կը յայտարարէ նմա:

— Իմացուցէ՛ք բոլոր պարտապա-
հանջներուս որ այսուհետեւ կրնան
ներկայանալ ինձ . . . այժմ իրենց
ապուլ բան մ'ունիմ գոնէ . . .

Ճաշէն վերջ, կանայք առջին մէջ
հաւաքեալ, ծիծաղելի քննադատու-
թիւններ կրնեն բացակայ եղող արանց
վրայ որք ծխարանն են:

— Չեմ գիտեր թէ՛ ինչպէս կը գըտ-
նէք Պ. Գ. . . համակրելի երիտա-
սարդ մը, բայց անցեալ որ սեղանին
վրայ բառ մ'իսկ չը խօսեցաւ ինձ
հետ:

Բարեկամուհին հոգմահար ի ձե-
ռին:

— Սիրելիս, թերեւս միւս կողմը,
սիրուն կին մը կ'ար . . .

Պարոնի մը և տիկինի մէջտեղ գըծ-

տութիւն կը ծագին: Ամուսնալուծու-
թեան կը գիմն: Իրարու կը վերա-
դարձուն սիրոյ ամէն յիշատակներն
նամակ, կենդանագիր, ծաղիկ և
այլն:

Պարոնը որ նարնջի մը նման, ճա-
ղատ է, կը հարցնէ թէ ուրիշ բան մը
մուցա՞ք:

— Այո՛, Աստուած իմ, կը յարէ
տիկինն, կը ցաւիմ որ ձեզ տալու
մաղ չունիմ:

Ճաշարանի մը մէջ. սպասուորը
ապուրը կը բերէ:

— Մաղ մը, . . . մաղ մը, կը գոչէ
պարոնն դգալը ձեռքէն վար ձգելով:

Սպասուորն՝ պաղարիւնութեամբ:

— Չրէ՛ք որ ապուրը լաւագոյն է
բանի որ պարարտ եղած է:

Ողբացեալ Պարպէյ տ'Օռէվէլի,
Գաղղիացի մատենագիրն, որ մը կա-
նանց ընկերութեան մը մէջ գտնուե-
լով՝ իւր ծանօթ պերճախօսութեամբն
կը պաշտպանէր թէ՛ ամէն կին հրեշ-
տակ է:

Ներկայ եղող կիներէն մին հան-
ճարեղ և խորամանկ, բայց չափազանց
տգեղ, ընդմիջեց խօսակցութիւնն:

— Եթէ քթիս նայիք, ես ալ հրեշ-
տակ եմ:

— Դուք եւս, տիկին, կըսէ Պար-
պէյ, ուրիշներուն նման հրեշտակ
մ'էք. բայց ինկած ժամանակնիդ քը-
թերնիդ մնասուած է:

Պատժական ստեղծին առջեւ:

— Դատապարտեալ, ինչո՞ւ գտած
դրամատոմանիդ չը յանձնեցիք:

— Կը ներէ՛ք. յանձնեցի:

— Որո՞ւ:

— Շրջաբերութեան:

Զատկի երկրորդ օրն, երկու ե-
րիտասարդք, յուզարկաւորութեան մը
կը հանդիպին:

— Աւա՛սիկ մարդ մը, կ'ըսէ մին,
որ տարին դեռ չը վերջացած մեռնե-
լու գաղափարն ունեցած է:

Ինչ մ'անգին, ուրիշ յուզարկաւո-
րութիւն մը տեսնելով:

— Ահա՛ ուրիշ մ'ալ որ նոյն գա-
ղափարէն եղած է:

— Իրարու հետ խօսք մէկ ըրեր են
Զատկի նուէր չը տալու համար:

(Թարգ.) Մ. Գ. ՄՕԶԵԱՆ

ՎԱՆ ԷՐՄԵՆԻԼԵՐԻ

(Թարգ. տէ կէօրիւմիւշ տիւր)

Էճնէպի զաղէթալարընտան պաղը-
լարընըն էրմէնի սաքին օլան մահէլէր
հագընտանէչը իթմէքտէ օլտուղլարը
հալաւիսին քիւլիէէն պի ալ ու է-
սաս օլտուղուտան պահալա, նէչրի-
եաթը վագատեը թէքղիպէն վէ թա-
րաֆը էչրէֆի հաղթթի Բատիշահիէ
օլան սըտգ վէ ու պուտիէթլէրինի
թէէյեիտէն Վան վիլանէթի տաիլիին.
տէ սաքին ումում էրմէնիլէր նամընա
էրմէնի միլլէթի միւթէպէրանը թա-
րաֆընտան 100 պու գատար իմզա իլէ
վարիտ օլուպ, մանղուրը իլի պուրու-
լան թէլէկրաֆ իւզերինէ, պա իրատէ-
յի Բատիշահի թէպիլի գըլընան մահ-
ղուզիէթի Սէնիյեյի միւլիւքեանէ վէ
Վանտա պուլունան մէվգուֆ պաղը
քէսանըն թախլիէյի սէպիլլէրի հագ-
գընտա շայեան պուրուլան միւսաա-
տէյի ճէլիլէյի Շահանէտէն տուեը,
արղը թէլէքքիւրաթը հալի Վան վի-
լանէթինտէն, վէ էհալիտէն պաղը
քէսան թարաֆլարըն վարիտ օլան 2
գըլթա թէլէկրաֆըն սուրէթլէրի տիր:

ԱԹԷՊԷՅԻ ԻԻԼԵԱՅԻ ՀԱԶՐԷԹԻ
ՃԻՀԱՆՊԷՆԻԵՆ

Թախթը ալիպախթը Օսմանինին
զաթը մէլաեիրոսիմաթը Շահանէլէրինէ
մուգարէնէթլէ միւնէվլէր վէ մուաղ-
ղէզ օլտուղու բուզը ֆիրուղընտան պէ-
րու էսլաֆը մէմլուքեանէմիլին էզմի-
նէյի սապըգատա նաեիլ օլամատըգ-
լարը րէֆահ վէ սատաթթէ հատա ու
հիսապա սըղմանան ինամ վէ ինտեթի
մախուսէյի ճէնապը Ճիհանպանիլէրի
սաեթօինտէ մաղհար օլարագ պիլ վի-
ճուհ միւնէթտար վէ չիւքիւրիւզար
պուլունմուշ իքէն, պաղը հարիս գուլ-
լարընըն սէմէրէլի թամաը օլարագ
թաղըրիպ վէ թէվգըֆ իտիլէն պիւր գաչ
նէֆէր պու թէպատյի սատըգա քէօ-
լէլէրինտէն մատուուտ ֆուգարանըն
պարիգայի ճիհան էֆրուղը աթըֆէթ
վէ մէրհամէթի Միւլիւքեանէլէրիլէ
պու քէրրէ թախլիս պուրուլմասը մաղ-
տուրիյի մէրգումուն քէօլէլէրի իլէ
պէրապէր ումում թէպալի սատըգա
գուլլարը միւսթէղրապը տէրեայի սիւ-
րուր վէ հուպուրլա թաաղիզ վէ թէ-

սկիւր վէ սերիքի շէվքէթմէսիւրի Հիւ-
մանունըւրնա օլան հիսսիեաթը մին-
նէթտարի վէ սատագաթ քեարանէմի-
միզի պիւր գաթ տահա թէզեիտ իթ-
մէքլէ, ումուճէն իսան վէ վիճտանը
ուպուտիեթի թէզեիտէն թէվաֆիւրի
էօմր ու իպպալ վէ թէրագ դըր շէվքէթ
վէ իճլալը Շէհինշահիլէրի հագգընսա
ավազէյի պիւլէնտլէ թէլաւվէթ օլունան
տուալէր, գուպպէի ասիւմանէ իսատ
վէ ումուճ քիլիտէլէրտէ ատինի մախ-
սուսէմիզէ տախի պունուն սուրէթի
մախսուսէտէ իճրասը իշին իճապ իտէն-
լէրէ իթայի թէնպիհնաթլա իլանը պէ-
շաշէթի ազիմէ իտիտիկինին մին զայ-
ըը հատտին արզըյլա, վանտաքի պու-
միլլէթի սատըգա քէօլէյէրինին հէր
հալ վէ քեարտէ մագհար օլտուգլտըը
ավաթըք վէ ինաեաթը մէսէրրէթ զա-
եաթը ճէնապը Թաճտարիլէրինտէն
միւթէհասըլ մահմէտէթ վէ շիւքրանը
պիքաեանըյլա խէրիքի սալթանաթը
Սէնիյէլէրինէ օլան հիսսիեաթը գա-
տիմէլի ուպուտիեթ վէ սատագաթ-
քեարանէլէրինին պիւ վէքեալէ զիլըրի
բայի ագտէսի Շահանէլէրինէ վազընա
ճիւրէթ իլլէրիզ. օլ պապտէ վէ հէր
հալտէ ատալէթ վէ մէրհամէթ մէթ-
պուի միւ ֆէխաամըմըզ վէլի իւննիյմէթ
պի իմթինանըմըզ շէվքէթմէսպ էֆէն-
տիմիզ հագըլէթլէրինին տիւ :

Իհլաւ

3 հազիրան 303

Բուհանի մէճլիս ազասը վէ քէօլէ-
լէրի բաթըրիզ վէքիլի Փանոս րահիպ
գուլլարը. բաբազ վարդան. բաբազ
Պօղոս. բաբազ Դրիգոր. բաբազ Կա-
րապետ. բաբազ Արիստակէս :

***

ՄԱՊԵՎՆԻ ՀԻԻՄԱՆՈՒՆ ՊԱՇ ԴԻԹԱ-
ՊԵԹԻ ՃԵԼԻԼԵՍԻՆԵ

Մահղուղիեթի Սէնիյէլի հագըրէ.
թի իտիլաֆէթբէնասիեի միւպէշշիւր օ-
լան 30 մայիս 303 թարիխի թէլէկ-
րաֆնամէյի ալիի տալէրանէլէրինին
շէրէֆվիւրուտլարընը միւթէագըպ,
միւթէպէրանը կըմէնիեթին թագտիմ
իլլէտիքլէրի թէլէկրաֆնամէտէ իմզա-
սը պուլունանլար տաեիլէյի հիւքիւ-
մէթէ ճէլպլէ, էրքեանը վիլաեթի հա-
զըր օլտուգլարը հալտէ, մէզքիւր թէ-
լէկրաֆնամէյի Ալի իհթիֆալաթը լա-
զըմէ իլէ գրաաթ, վէ մահղուղիեթի
Սէնիյէլի հագըլէթի Շէհիեարինին

քէմալի մէմնունիյէթլէ թէպլիզ վէ
թէպլիլինէ միւսարաաթ գըլընմըշ տըր.
ասըը մատալէթհասըը ճէնապը իտիլա-
ֆէթբէնահիտէ պուլունարագ, սաեէ-
յի մէրհամէթվաեթիլ հագըլէթի Բա-
տիշահիտէ հէր ճիւլէթլէ նաեիլ օլ-
տուգլարը նիամը ատալէթ վէ հագ-
գանիեթ, վէ ասաեիլ վէ էմնիյէթ-
լէ եաշաեալ հիշ պիւր եիւզտէն զէրրէ
գաաար պիհուգուր օլմատըգլարընը
էտայի թէշէքքիւրաթը մէֆրուգէսին-
տէն աճիզ օլտուգլարը հալտէ, մահ-
զա իհսանը ալի իհսան գապիլինտէն
օլարագ վէ խասաեիլի ատիմ իւլ էմ-
սալը թէպաաթէրվէրանէ վէ մէրհա-
մէթվիւս թէրանէլ Շահանէլէրինի պիւր
գաթ տահա իթիլա պուլունարագ մագ-
սէտի ալիսիլէ հագգլարընտա շաեան
պուլըրուլան իշպոս իլթիֆաթը ճիհան-
գըլմէթի ճէնապը Ձըլլուհահիտէն տօ-
լաեը, տէրէճէյի սիհաեէտէ միւթէշէք-
քիւր վէ մէսըր օլարագ, միւթէպէ-
րանը միւսաիլէյիլիւմին հէր պիլի «Բա-
տիշահըմ չօք եաշա» տալթը խայ-
րիեթսինէ թարաֆը էշրէֆի իտիլաֆէթ-
բէնահիեթ օլան քէմալը սատագաթ
վէ ուպուտիյէթլէրինին հիսսիեաթ
վէ միւսսիլինի թագսիլ վէ պէեանըյ-
լա պէրապէր թէքրար ալէթթէքրար
թիլքքեար վէ վասըթալարըյլա միւլ-
հագաթտաքի էրմէնի միլլէթի էֆրա-
տընա տա իշպոս իլթիֆաթը մէքեա-
րիմաեաթը ճէնապը Շէհիեարինին
հէման թէպլիլինէ շիթապ օլունաճա-
ղընը իլաղէյի կիւլֆիթար իլմիշ տիւ :

Թէպաայի սատըգայի Շահանէլէ-
րինի էզսէր նէվիհեա իտէն պէօլլէ պիւր
էմր ու ֆէրմանը ինաեթպէեանը
հագըլէթի իտիլաֆէթբէնահիլին թէպ-
լիլինէ վասըթա օլմագ շէրէֆի ազի-
մինէ նաեիլիեթի ապիստանէմտէն տօ-
լաեը արզը թէշէքքիւրաթը մալանի-
հաեէ իլէ մէֆրուգլէրտէն ուպուտի-
եթթիմիզ օլան տալթը թէզալիւտի
էյեամը էօմր ու շէվքէթի Շահանէ
իլէ թէզեիլին իսանը րիգըլլէթ օլուն-
մուշ տուր, ֆէրման :

Իհլա

Վալէ Վաշ
ԽԱԼԻԼ

3 հազիրան 303

ՃԱՇԱՐԱՆ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

Պատիւ ունիմք ծանուցանել մեր
բաղմաթիւ յաճախորդաց և Արգոյ հա-
սարալութեան թէ շատերու ստիպ-
մանց և վափաքանացը համաձայն,
այս անգամ, մեր ի Ղալաթիա վոյվո-
տաի դիմացը, արգէն ունեցած ճա-
շարանէն դատ. վերոյիշեալ անուամբ
ուրիշ ճաշարան մը եւս հաստատած
եմք Ղալաթիոյ մաքսատան գէմ,
Քէօշէ օղլու խանին տակ, թիւ 69 :

Իրենց պլոքիւթեամբը զմեզ պատ-
ուել բարեհաճօղ աղնիւ յաճախորդք,
կերակրոց ընտրութեան, մաքրութեան
և գնոց աժնութեան նկատմամբ մեր
տարած հոգն ու խնամքը տեսնելով և
գնահատելով խիստ դօ՛հ ըլլալին ա-
ներկբայելի է :

ՏԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

Ա Զ Դ

Հաւատք, Յոյս, Յէր անուն բա-
րոյալից թատերգութիւնը կազմեալ
իւր վաճառի ամեն Հայ գրաւաճառաց
քով, գինն է 3 դահեկան :

ԱՂՕԹԱԳԻՐՔ ՊԱՐՏԵԶ ՀՈԳԵՒՈՐ

ԲԱԶՄԱՊԱՅԿԵՐ
(Պէրպէրեան Տպագր.)

Ընտիր թղթի վրայ, մաքուր
տպագրութեամբ, լաթա-
կազմ, կը վաճառուի

Երկու { 2 } զրուշ

Կը գտնուի Պէրպէրեան
Տպարան, Կ. Պ. Էսքի Զապ-
թիէ ճատտէսի, թիւ 61 :

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՑԵՏՈՄՍ

Հաւաքոյն քառթոնի վրայ աի
մէն լեզուաւ կը պատրաստուին
ի գին 100 հատը 10 դհեկ-
պէտը ունեցողները պէտք է
դիմեն Գ. Պաղտատլեան տը-
պարան Յակոբեան խանի
թիւ 13 Կ. Պոլիս :

ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

ՅՈՒԹԵՅ — Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

Հանգիստ տպարանէն ի լոյս ընծայուեցաւ Մեծ. Մ. Մամուրեան էֆէնտիի սոյն նոր և բազմապատկեր ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ, մաքուր տպագրութեամբ և գեղեցիկ կտրմով:

Փոքր մանուկները, որք քերականը աւտորտելէ յետոյ չունենին իրենց կարողութեան յարմար ընթերցանութեան գիրք մը, ահաւասիկ սոյն պատկերազարդ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆն պիտի ունենան այսուհետև, որով մէջ պիտի գտնեն փոքրիկ պատմութիւններ, ոտանաւորներ, հանելուկներ, պիտանի գիտելիքներ, որք գեղեցիկ կերպով դասակարգուած են աստիճանաբար:

Կը յանձնարարենք Մեծ. դաստոռաց, սոյն ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆն, որով պակասը բաւական ժամանակէ ի վեր զգալի եղած էր և զոր կը լեցնէ բազմազմուտ ուսուցիչն:

Կեդրոնատեղին է հանգիստ տպարանն, և կը գտնուի ամեն Հայ գրավաճառաց քով: Գինն է 2 դր. Շատ գնողներու գոհացուլից զիչը և լինի:

ՖՕԹՕԿՐԱՖ

ԳԱՐԱԳԱՅԵԱՆ ՊԻԱՏԵՐԻԷՐ

ԳՈՒԼԷ ԳԱՐՈՒ ՆՕ. 677

Միւշթէրիլէրիմիզի մէմուրն գըլմագ, էսկիտէն պէրու մէսլէքիմիզ օլտուլու ամ. մէնի մալիմի տիր: Պու տէֆա Նվրօքու Նըն էն մէշուր Փապրիգալարընտան ճէլպ իտէրէք, ամբլիյէմիզի տանաթմը օլտուր զուժուլտան, միւրաճապի իտէճէք միւշթէրիլէր հէր հալտէ մէմուրն գալաճալա-

տըր: Գալա ը հալապա պիլէրէ իմ չէքիլիր: Զօճուլար վէ չօգ տուրմաղա թէհամ. միւլի օլմալանլար իչին, էն սոն իւթիւլտէ (էնսիտալիտանէ) եանի միւշթէրիլի եօրմագ. սըզըն ընտիմէր չէքիլիր: Պունտան մաառա Փօթօկրաֆ իչիւն էն մէշուր Փապրիգալարտան հէր ճինս մաքիւնա վէ լէվաղիմաթ վէ էճգա կէթիլթիլիլուպ, էն վէն Փիյաթ. լէ սաթլուր:

Միւրաճապի իտէնլէրէ մէճճանէն տէրս վէրիլուպ, մէրազլուր իչիւն 180 դրուչա գաառար մաքիւնալար Փիլուլթ օլտուր:

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ն Շ Ա Ն Պ Ե Ր Պ Ե Ռ Ե Ա Ն

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Մ. Չ Ա. Մ Ի

Այս նշանաւոր ատամնաբոյժն, որ ասկէ առաջ Կոստանթնուպոլի Պօլսոյ կոյմը, Քիւլչիքեան դեղարանին վրայ իւր արհեստը ի գրծ դնելով մեծ համբաւ և յաջողակութիւն ստացած էր, տեղի ունեցած հրդեհին պատճառաւ իւր գործատունը փոխադրած է այժմ Բերա, մեծ փողոց, Պօմարչէի կից թիւ 1 տանը, ուր բոլոր ատամնաբոյժի պատրաստ և իրեն գիմող յաճախորդներն դարձանել ու գոհացնել ըստ ամենայնի:

Յաճախորդաց հանգստութեանն համար մասնաւոր սենեակներ կահաւորած և արհեստին վերաբերեալ նոր գործիքներ յատկապէս բերել տալով, իւր գործատունը նախկինէն աւելի ճոխ և կատարելագործեալ գիրքի մը վերածած է:

Օ Գ Ր ՈՒ Ա Ս Ա Ն

ԿԱԼԱԹԱ ԵՒԻՔՍԷՔ ԳԱՆՇՈՐԸՄՏԱ ՎՕՅՎՕՏԱ ԳԱՐԾԸՍԸ ՆՕ. 94

ԹԵԼԷԿՐԱՖ

Պու քէրրէ էվրօքատան պիզէ կէլէն սօն մօտա էսպապլար իչիւն եիւզտէ 40 էքսիւնէն սաթլըմագ իւզրէ սըբարըչ օլունմուչ տուր:

Ֆ Ի Ե Ա Թ Լ Ա Ր

Իլ տէնիթիլ քոսթիւմ Փաստէ	Փրանք	50	Բարձր էիւ շայաք վէ տիւզ ընկ Փրանք	30
Պօնժուր քոսթիւմ Փաստէ	»	46	Բանթալօն չըզիլը	» 40
Պօնժուր քոսթիւմ ընկիլ ճըզկըլը	»	32	Քոսթիւմ տիւզ ընկ կիւմիւլէ	» 35
Քոսթիւմ ճըզկըլը շայաք	»	25	Բանթալօն չիֆթէ չըզկըլը	» 45
Քոսթիւմ շայաք տիւզ լաճիվէրտ վէ սիւս	»	30	Ելէ 40բիքէ	» 8